ЗАЛУЧЕННЯ ПСИХОЛОГІВ ДО ПРОЦЕДУРИ ПРОВЕДЕННЯ СЛІДЧИХ ДІЙ ЗА УЧАСТЮ НЕПОВНОЛІТНІХ СПРИЯТИМЕ ДОТРИМАННЮ ПРАВ ДІТЕЙ У КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ – СУДДЯ ВС[1]

Верховний Суд

Реферат. Повідомлення пресслужби Верховного Суду, оприлюднене 13 жовтня 2023 р. на вебпорталі «Судова влада України», присвячене нараді щодо впровадження в Україні центрів захисту соціально-психологічної підтримки у процесі правосуддя дітей, які постраждали від насильства або стали його свідками, за моделлю «Барнахус». Суддя Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду Ольга Булейко назвала створення таких центрів важливим і необхідним кроком, значення якого особливо зросло під час війни. Головна теза її виступу: залучення психологів до процедури проведення слідчих дій за участю неповнолітніх сприятиме дотриманню прав дітей і під час досудового розслідування, і під час судового розгляду кримінальних проваджень. Водночас суддя звернула увагу на якість підготовлених документів: проєкти Положення про Центр захисту соціально-психологічної підтримки та Порядку реалізації пілотного проєкту потребують доопрацювання, бо містять терміни й положення, що не узгоджуються з чинним Кримінальним процесуальним кодексом України. Учасники наради обговорили залучення психологів до процесуальних дій у барнахусах і їхню подальшу професійну підготовку, роль прокурорів під час допиту чи опитування неповнолітніх, підготовку координаторів барнахусів, а також технічне забезпечення, яке дало б змогу проводити всі процесуальні дії за міжнародними стандартами. Довідкова частина пояснює, що проєкт «Впровадження моделі Барнахус для захисту дітей – постраждалих від насильства» ініціювала Міжвідомча координаційна рада з питань правосуддя щодо неповнолітніх, а реалізує МБФ «Українська фундація громадського здоров'я» за підтримки Представництва ЮНІСЕФ в Україні. Меморандум про взаєморозуміння щодо впровадження моделі підписали Верховний Суд, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, Уповноважений Президента з прав дитини, Координаційний центр з надання правової допомоги, Офіс Генерального прокурора, Національна поліція, міністерства юстиції, внутрішніх справ, соціальної політики й охорони здоров'я та ЮНІСЕФ. Такий центр надає дітям, потерпілим і свідкам у провадженнях щодо насильницьких кримінальних правопорушень, соціальну, психологічну, правову, медичну та іншу допомогу. Для судових психологів матеріал окреслює нову сферу професійної участі: допомогу під час допиту чи опитування дитини в межах процедур, які ще мають бути узгоджені з КПК України.

Ключові слова: модель Барнахус, діти, потерпілі від насильства, діти-свідки, допит неповнолітніх, залучення психолога, слідчі дії, кримінальне провадження, Кримінальний процесуальний кодекс України, Верховний Суд, права дитини.

Involving Psychologists in Investigative Actions with Minors Will Help Protect Children's Rights in Criminal Proceedings, Says a Supreme Court Judge

Verkhovnyi Sud.

Abstract. This Supreme Court press release, published on 13 October 2023 on the Judiciary of Ukraine web portal, reports on a meeting about introducing Barnahus-type centres in Ukraine, which provide social and psychological support during justice proceedings to children who have suffered or

witnessed violence. Olha Buleiko, a judge of the Criminal Cassation Court within the Supreme Court, described such centres as a necessary step whose importance has grown during the war. Her central point was that involving psychologists in investigative actions with minors will help secure children's rights both at the pre-trial investigation stage and at trial. She also noted that the draft Regulation on the centre and the draft Procedure for the pilot project need further work, since some of their terms and provisions are inconsistent with the Criminal Procedure Code of Ukraine. Participants discussed how psychologists should take part in procedural actions conducted in Barnahus settings and how they should be trained, the role of prosecutors when minors are interviewed or questioned, the training of Barnahus coordinators, and technical equipment that would allow all procedural actions to meet international standards. Background information explains that the project was initiated by the Interagency Coordination Council on Juvenile Justice and is implemented by the Ukrainian Public Health Foundation with UNICEF support. A memorandum of understanding was signed by the Supreme Court, the Parliament Commissioner for Human Rights, the Presidential Commissioner for Children's Rights, the Legal Aid Coordination Centre, the Office of the Prosecutor General, the National Police, the Ministries of Justice, Internal Affairs, Social Policy and Health, and UNICEF. For forensic psychologists, the material points to an emerging area of practice: assisting in interviews of child victims and witnesses within procedures that still have to be aligned with criminal procedure law.

Keywords: Barnahus model, child victims of violence, child witnesses, interviewing minors, involvement of psychologists, investigative actions, criminal proceedings, Criminal Procedure Code of Ukraine, Supreme Court of Ukraine, children's rights.

Першоджерело: *Залучення психологів до процедури проведення слідчих дій за участю неповнолітніх сприятиме дотриманню прав дітей у кримінальних провадженнях – суддя ВС. Судова влада України : вебпортал. Реферат оприлюднено в журналі 13.10.2023.*

References

1. Verkhovnyi Sud. Zaluchennia psykholohiv do protsedury provedennia slidchykh dii za uchastiu nepovnolitnikh spryiatyme dotrymanniu prav ditei u kryminalnykh provadzhenniakh – suddia VS [Involving Psychologists in Investigative Actions with Minors Will Help Protect Children's Rights in Criminal Proceedings, Says a Supreme Court Judge] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2023. Vol. 8, No. 5 (47). URL: https://expertize-journal.org.ua/zovnishni-novyny/10304-zaluchennya-psihologiv-do-proceduri-provedennya-slidchih-dij-za-uchastyu-nepovnolitnih-spriyatime-dotrimannyu-prav-ditej-u-kriminalnih-provadzhennyah-suddya-vs (onovlena versiia vid 13.10.2023). [in Ukrainian].